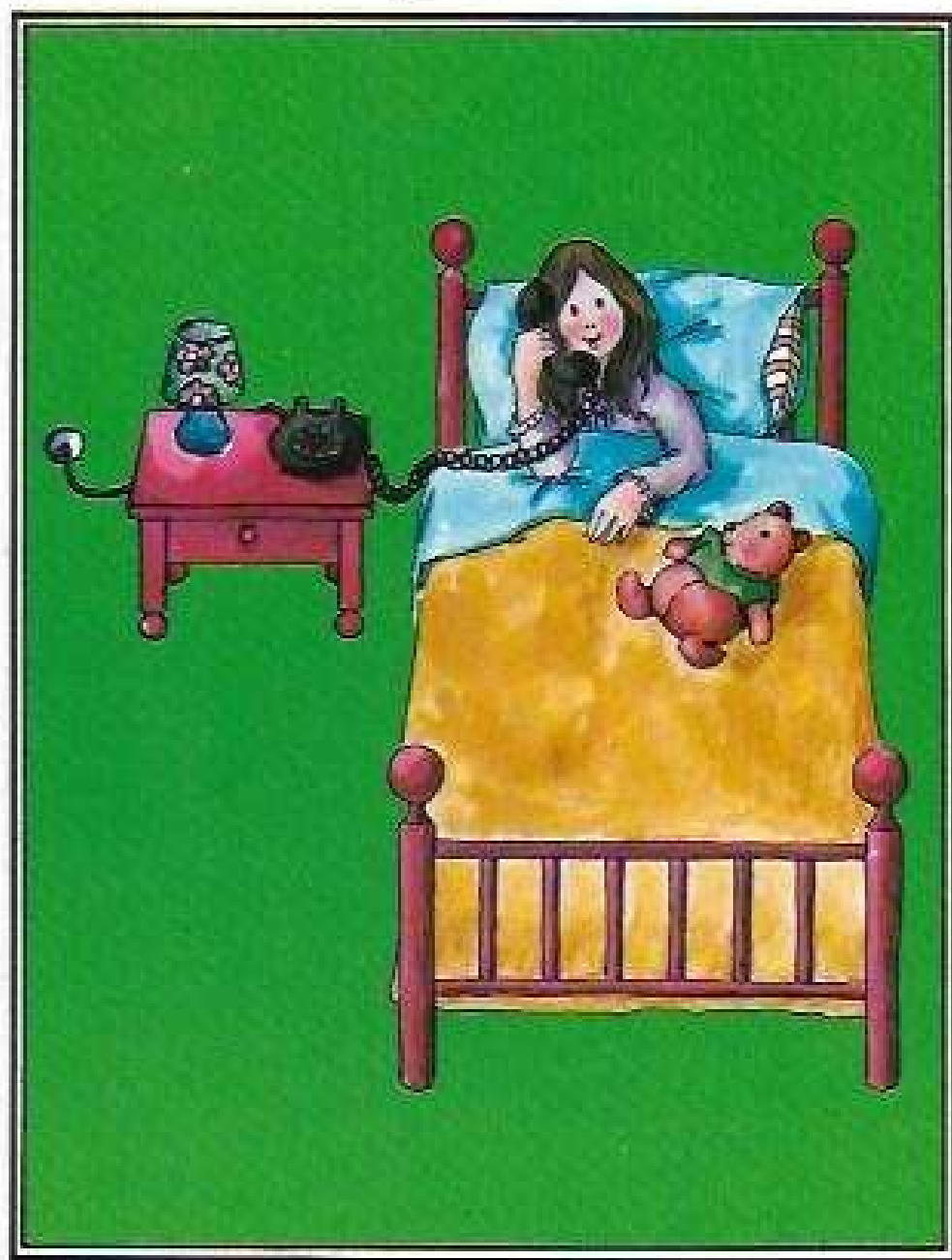

Gianni Rodari

Contes per telèfon

Joventut

LA PASSEJADA D'UN DISTRET

Aquí teniu el conte que hem llegit avui a l'hora de Biblioteca:- Mare, me'n vaig a fer una passejada.

- Vés, vés, Joan, però vés amb compte en travessar el carrer.

- Sí mare. Adéu, mare.

- Ets tan distret...

- Sí mare. Adéu, mare.

En Joanet surt content com un gínjol i el primer tros de camí s'hi fixa molt. De tant en tant s'atura i es toca.

- Ja hi sóc tot? Sí- i riu tot sol.

Està tant content de parar esment que es posa a saltar com un pardalet , però després s'encanta mirant els aparadors, els cotxes, els núvols, i vet aquí que comencen els maldecaps.

Un senyor, molt amablement, el renya:

- Però que distret que vas! Veus? Ja has perdut una mà.

- Ui, és veritat! Què en sóc de distret!

Es posa a buscar la mà i en canvi troba una llauna buida.

- És buida de debò? Vejam! I què hi havia, abans que no fos buida? No ho ha estat pas sempre , de buida, tanmateix...

En Joanet s'oblida de buscar la mà, i després s'oblida també de la llauna perquè ha vist un gos coix, i vet aquí que, per atrapar el gos coix abans no tombi la cantonada, ha perdut tot un braç. Però ni se n'adona. I continua corrent.

Un bona dona el crida:

- Joan, Joan, el teu braç!

Però ca, no hi sent!

- Paciència – diu la bona dona-. El duré a la seva mare.

I se'n va anar a casa de la mare d'en Joan.

- Senyora, li porto el braç del seu fillet.

- Oh, que distret! Jo ja no sé ni què fer ni què dir!

- I doncs, la canalla, tots són així.

Al cap d'una estona arriba una altra bona dona.

- Senyora, he trobat un peu. No deu ser pas del seu Joan?

- Oh, i tant, que ho és! El reconec per la sabata foradada. Oh! Quin fill tan badoc que m'ha tocat! Ja no sé què fer ni què dir!

- I doncs, ja se sap, la canalla, tots són així.

Al cap d'una estona arriba una velleta, i després l'aprenent del forn, i després un tramviàire, i al capdavall una mestra jubilada, i tots porten algun trosset d'en Joan: una cama, una orella, el nas.

- Però, com pot ser que un nen sigui tant distret com el meu?

- I doncs, senyora, la canalla, tots són així.

Finalment arriba en Joan saltant sobre una sola cama, sense ni orelles, ni braços, però alegre com sempre, content com un gínjol, i la seva mare branda el cap, recompon el seu fill i li fa un petó.

- No falta pas res, mare? He estat un bon minyó mare?

- Sí, Joan, has estat molt bon minyó.

EL JOVE CRANC

Un jove cranc va pensar: “Per què a la meva família tots caminen endarrera? Vull aprendre a caminar endavant com les granotes, i així em caigui la cua si no me n'en surto!”

Va començar a entrenar-se d'amagat, entre les pedres del riuet nadiu, i els primers dies acabava esgotat per l'esforç. Topava a tot arreu, es macava la cuirassa i s'entortolligava una pota amb l'altra. però de mica en mica les coses van anar millor, perquè tot es pot aprendre, si es vol.

Quan va estar segur d'ell mateix, es va presentar a la seva família i els va dir:

- Fixeu-vos bé.

I va fer una magnífica cursa endavant.

- Fill meu! – va esclafir en plors la mare -, que se t'ha girat l'enteniment? Torna en el teu seny, camina tal com t'han ensenyat el teu pare i la teva mare, camina com els teus germans que tant t'estimen.

Els seus germans, no obstant, es petaven de riure.

El pare se'l va mirar severament i després va dir:

- Ja n'hi ha prou! Si vols viure amb nosaltres, camina com tots els crancs. Si vols anar a la teva, el riu és prou gros: ves-te'n i no tornis més!

El bon cranc s'estimava els seus familiars, però estava massa segur d'anar pel bon camí com per tenir dubtes: va abraçar la mare, va saludar el pare i els germans i se'n va anar a córrer món.

El seu pas va desvetllar tot seguit la sorpresa d'un grup de granotes que com a bones xafarderes s'havien reunit al voltant d'una fulla de nenúfar per fer petar la xerrada.

- El món va al revés – va dir una granota -. Mireu aquell cranc i digueu-me que m'equivoco, si podeu.

- Ja no hi ha respecte! – va dir una altra granota.

- I ara! I ara! – va dir una tercera.

Però el cranc va tirar endavant, tal com sona, pel seu camí. Al cap d'una estona, va sentir que el cridaven.

Era un vell cranc d'expressió melangiosa que s'estava tot sol al costat d'un roc.

- Bon dia – va dir el jove cranc.

El vell el va observar llargament, i li va preguntar:

- Què et penses que fas? També jo, quan era jove, em pensava que ensenyaria als crancs a caminar endavant. I vet aquí què hi he guanyat: visc tot sol, i la gent es mossegaria la llengua abans que dirigir-me la paraula. Mentre hi siguis a temps, fes-me cas: acontenta't a fer com els altres i un dia m'agrairàs el bon consell.

El jove cranc no sabia què contestar i no va dir "piu". Però per dintre pensava: "Tinc raó jo".

I tot saludant gentilment el vell, va reprendre orgullosament el seu camí.

Anirà molt lluny? Farà fortuna? Redreçarà totes les coses tortes d'aquest món? Nosaltres no ho sabem, perquè ell continua caminant encara amb el mateix coratge i decisió del primer dia. Només podem desitjar-li de tot cor:

- Bon viatge!

EL CAMÍ QUE NO DUIA ENLLOC

De la sortida del poble, n'eixien tres camins: l'un anava cap al mar, el segon cap a la ciutat i el tercer no anava enlloc.

En Martí ho sabia perquè ho havia preguntat a tothom, i de tothom havia rebut la mateixa resposta:

- Aquest camí? No porta enlloc, és inútil anar-hi.
- I fins on arriba?
- No arriba enlloc.
- Però aleshores per què l'han fet?
- No l'ha fet ningú, sempre hi ha estat.
- Però ningú no ha anat a veure on para?
- Ets una mica massa caparrut, si et diem que no hi ha res a veure...
- No ho podeu saber si no hi heu estat mai.

Era tan obstinat que van començar a anomenar-lo Martí Caparrut, però ell no s'empipava i continuava pensant en el camí que no duia enlloc.

Quan va ser prou gran per travessar el carrer sense donar la mà a l'avi, un matí es va aixecar d'hora, va sortir del poble i sense pensar-s'ho gens va enfil·lar el camí misteriós i va caminar sempre endavant. El terra era ple de forats i d'herbes, però per sort feia temps que no plovia, de manera que no hi havia bassals. A dreta i esquerra hi havia unes mates, però ben aviat van començar els boscos. Les branques dels arbres s'entrecreuaven per sobre del camí i formaven un túnel fosc i fresc en el qual penetrava només de tant en tant un raig de sol com si fos un fanal.

Camina que caminaràs, el túnel no s'acabava mai, el camí no s'acabava mai a en Martí li feien mal els peus i ja començava a pensar que hauria fet bé de tornar-se'n enrere quan va veure un gos.

“On hi ha un gos, hi ha una casa –es va dir en Martí-, o almenys un home.”

El gos el va anar a trobar remenant la cua i li va llepar les mans; després va seguir pel camí i es girava a cada pas per veure si en Martí encara el seguia.

-Ja vinc, ja vinc! – deia en Martí, picat per la curiositat.

Finalment el bosc va començar a escliar-se; a dalt de tot va reaparèixer el cel i el camí va acabar a la llinda d’una gran reixa de ferro.

A través dels barrots, en Martí va veure un castell amb totes les portes i les finestres esbatanades, i el fum sortia de totes les xemeneies, i des d’un balcó una bellíssima noia saludava amb la mà i cridava alegrement:

– Endavant, endavant, Martí Caparrut!

– Veus –es va felicitar en Martí-, jo no sabia que havia d’arribar aquí, però ella sí.

Va empènyer la reixa, va travessar el parc i va entrar a la sala del castell just a temps a fer una reverència a la bella noia que baixava l’escalinata.

Era bonica i duia un vestit millor i tot que les fades i les princeses, i a més a més era molt alegre i reia:

– Aleshores no t’ho has cregut?

– Què és el que no m’he cregut?

– La història d’un camí que no duia enlloc.

– Era massa estúpida. I a mi em sembla que hi ha més llocs que no pas camins per anar-hi.

– Certament, només cal tenir ganes de moure’s. Ara vine, que t’ensenyaré el castell.

Hi havia més de cent sales, plenes de tresors de tota mena, com en aquells castells dels contes on dormen les belles encantades o en que els ogres amunteguen les seves riqueses. Hi havia diamants, pedres precioses, or, argent, i a cada moment la bella noia deia:

– Agafa, agafa tot el que vulguis. Ja et deixaré un carro per dur-ho.

Imagineu-vos si es va fer pregar gaire, en Martí! El carro era ben ple quan se'n va anar amb el carro ben ple i el gos al costat.

Al poble, on ja l'havien donat per mort, en Martí caparrut va ser rebut amb molta sorpresa. El gos va remenar dues vegades la cua i se'n va entornar pel camí que no duia enlloc.

En Martí va fer regals a tothom, amics i enemics, i va haver d'explicar cent vegades la seva aventura, i cada vegada que acabava, algú corria cap a casa a agafar una carreta i un cavall i s'afanyava a enfilat el camí que no duia enlloc.

Però aquell mateix vespre van tornar l'un darrera l'altre, enrabiats: el camí, segons ells acabava al mig del bosc, contra una paret d'arbres.

No hi havia ni reixa, ni castell, ni bella noia. Perquè alguns tresors només existeixen per a qui segueix el primer un camí nou, i el primer havia estat Martí Caparrut.

EL MAG DELS ESTELS

Una vegada un mag va inventar una màquina de fer estels. S'assemblava una mica a la màquina de tallar brou, però no era ben bé igual, i servia per a fer estels de tota mena, grans o petits, amb llum groga o vermella, etcètera.

El mag rondava per pobles i ciutats i no es deixava perdre cap fira ni mercat; anava fins i tot a la Fira de Milà, i a la Fira de Cavalls, a Verona, i portava pertot arreu la seva màquina, i explicava com era de fàcil fer-la funcionar. Els estels sortien petits, amb un fil per governar-los, però a mesura que s'anaven enfilant creixien fins a la mida desitjada, i fins els més grossos no eren gens difícils de governar. La gent s'apilotava al voltant del mag, com s'apilota sempre al voltant dels qui ensenyen al mercat una màquina de fer els fideus més prims o de pelar patates, però mai no comprava ni un estel petit.

-Si fos un globus, encara -deia una bona dona-, però si li compro un estel al meu fill, qui sap quines destrosses em pot fer!

I el mag deia:

-Apa, no tingueu por! Els vostres fills arribaran a les estrelles, comenceu a acostumar-los des d'ara.

-No, no, gràcies. A les estrelles, que se n'hi vagi un altre, però el meu fill, segur que no.

-Estels, estels de debò! Qui en vol?

Però ningú en volia.

El pobre mag, com que no menjava perquè no guanyava ni un ral, no era més que pell i ossos. Un vespre que tenia més fam que de costum, va convertir la seva màquina de fer estels en un formatge de bola i se'l va menjar.

MOLTES PREGUNTES

Hi havia una vegada un nen que feia moltes preguntes, i això no és cap mal, al contrari, està molt bé. Però era molt difícil donar una resposta a les preguntes d'aquell nen.

Preguntava, per exemple:

-Per què els calaixos tenen taules?

La gent se'l mirava, i potser responia:

-Els calaixos serveixen per a posar-hi els coberts.

-Ja ho sé, per què serveixen els calaixos, però en canvi no sé per què els calaixos tenen taules.

La gent brandava el cap i se n'anava. Un altre dia preguntava:

-Per què les cues tenen peixos?

O bé:

-Per què els bigotis tenen gats?

La gent brandava el cap i se n'anava per les seves. El nen, tot creixent, no parava mai de fer preguntes. Fins i tot quan va ser un home no parava de preguntar això i allò. Però com que ningú no li contestava, es va retirar en una caseta al capdamunt d'una muntanya i es passava tot el temps rumiant preguntes i escrivint-les en una llibreta; després, reflexionava per trobar la resposta, però no la trobava.

Escrivia, per exemple:

"Per què l'ombra té un pi?"

"Per què els núvols no escriuen cartes?"

"Per què els segells no beuen cervesa?"

De tant escriure preguntes li venia mal de cap, però ni se n'adonava. També li va créixer la barba, però no se la va tallar. Al contrari, es preguntava: "Per què la barba té una cara?"

En resum: era un fenomen. Quan va morir, un estudiós va fer indagacions i va descobrir que era perquè de menut s'havia acostumat a posar-se els mitjons del revés, i ni una sola vegada no havia aconseguit posar-se'ls del dret; i vet aquí per què no havia pogut aprendre mai a fer les preguntes del dret. Hi ha molta gent que fa com ell.

EMBOLICANT LA TROCA

- Hi havia una vegada una nena que es deia Caputxeta Groga.
- No, Vermella!
- Ah, sí! Caputxeta Vermella. La seva mare la va cridar i li va dir: "Escolta, Caputxeta Verda..."
- Que no, Vermella!
- Ah, sí, Vermella. "Vés a casa la tia Pascàsia i porta-li aquesta pela de patata."
- No: "Vés a casa l'àvia i porta-li aquesta coca!"
- D'acord, d'acord! La nena se'n va anar al bosc i va trobar una girafa.
- Apa, quin embolic! Va trobar un llop, i no pas una girafa!
- I el llop li va preguntar: "Quant fan sis per vuit?"
- De cap manera. El llop li va preguntar: "On vas?"
- Tens raó. I la Caputxeta Negra va contestar...
- Era la Caputxeta Vermella, Vermella, Vermella!
- Sí, i va contestar: "Vaig a la plaça a comprar salsa de tomàquet."
- I ara! "Vaig a casa l'àvia que està malalta, però no sé trobar el camí."
- Justa la fusta! I el cavall va dir...
- Quin cavall? Era un llop!
- Oh, i tant! I va dir això: "Agafa l'autobús numero setanta-cinc, baixa a la plaça de la Catedral, gira cap a la dreta; trobaràs tres graonets i un dineret per terra; deixa estar els tres graonets, agafa el dineret i compra't un xiclet."
- Avi, avi, no en saps, eh? d'explicar històries... Tot ho confons, tot ho barreges! Però tanmateix, el xiclet, bé me'l podries comprar.
- D'acord: vet aquí el dineret.
- I l'avi va tornar a llegir el seu diari.

JAUME DE VIDRE

Una vegada, en una ciutat molt llunyana, va néixer un nen transparent. Es podia veure a través del seu cos com es veu a través de l'aire o de l'aigua. Era de carn i ossos, i semblava de vidre, però si queia no es trencava pas a bocins, sinó que com a màxim li sortia al front un nyanyo gros i transparent.

Es veia batre el seu cor i es veia lliscar els seus pensaments com si fossin peixets de colors a dins la peixera.

Una vegada, sense voler, el nen va dir una mentida i, de seguida, la gent va poder veure com un globus de foc a través del seu front: va dir la veritat i el globus de foc va desaparèixer. De manera que durant tota la resta de la seva vida ja no va dir més mentides.

Una altra vegada, un amic seu li va confiar un secret i, tot seguit, va veure un globus negre que li rondava dins del pit sense descans i el secret va deixar de ser-ho.

El noiet va créixer, es va tornar un jove i després un home, i qualsevol podia llegir els seus pensaments i endevinar les seves respostes, quan li feien preguntes, abans no obrís la boca.

Es deia Jaume, però la gent l'anomenava Jaume de Vidre, i l'estimaven per la seva lleialtat i, al seu voltant, tothom esdevenia amable.

Un dia, en aquell país, va pujar al poder un ferotge dictador, i va començar un període d'abusos, d'injustícies i misèries per al poble. Aquell qui gosava protestar desapareixia sense deixar rastre. Aquell qui es revoltava, era afusellat. Els pobres eren perseguits, humiliats i trepitjats de mil maneres diverses.

La gent callava i patia per por a les conseqüències.

Però en Jaume no podia callar. Fins i tot sense obrir la boca, els seus pensaments parlaven per ell: era transparent i tothom llegia en el seu front les idees de despit i de condemna per les injustícies i les violències del tirà. D'amagat, després, la gent repetia els pensaments d'en Jaume i recobrava l'esperança.

El tirà va fer arrestar en Jaume de Vidre i va manar que el tanquessin a la presó més fosca.

Però aleshores, va passar una cosa extraordinària. Les parets de la cel·la on hi havia en Jaume engarjolat es van tornar transparents, i després també les altres parets de la presó i, fins i tot, les espesses muralles exteriors. La gent que passava pels voltants de la presó veia en Jaume assegut en el seu escambell, talment com si la presó també fos de vidre, i continuava llegint els seus pensaments. De nit, la presó expandia al seu voltant una gran llum i el tirà, en el seu palau, feia tancar totes les persianes per no veure-ho, però tampoc així no podia dormir.

Tot i encadenat, en Jaume de Vidre era més poderós que no pas ell, perquè la veritat és més forta que qualsevol altra cosa, més clara que el dia, més terrible que l'huracà.

EL VIATGE DE LES MONES

Un dia, les mones del parc van decidir fer un viatge cultural.

Camina que caminaràs, es van aturar per fi i una d'elles va preguntar:

- Què es veu?
- La gàbia del lleó, la bassa de les foques i la casa de la girafa.
- Que n'és de gran el món i com n'és d'instructiu viatjar!

Van reprendre el camí i no es van aturar fins el migdia.

- Què es veu ara?
- La casa de la girafa, la bassa de les foques i la gàbia del lleó.
- Que n'és d'estrany el món i com n'és d'instructiu viatjar!

Es van tornar a posar en camí i només es van aturar quan el sol se'n va anar a la posta.

- I ara què es veu?
- La gàbia del lleó, la casa de la girafa i la bassa de les foques.
- Que n'és d'avorrit el món: sempre es veuen les mateixes coses!

Viatjar no serveix ben bé per a res.

És clar: viatjaven, viatjaven, però no havien sortit de la gàbia i no feien més que girar en rodó, com els cavallets de fira.

L'AUTOBÚS NÚMERO 75

Un matí, l'autobús número 75, que surt de Monteverde Vecchio cap a Piazza Fiume, en comptes de continuar pel Trastevere, va tirar pel Gianicolo, va girar per Aurèlia Antica, i al cap de pocs minuts corria pels prats de les afores de Roma com una llebre en temps de vacances.

En aquella hora, els viatgers eren gairebé tots oficinistes i llegien el diari, fins i tot els que no l'havien comprat perquè el llegien pel damunt l'espatlla del seu veí. Un senyor, en girar el full, va alçar els ulls un moment, va mirar a fora i es va posar a cridar:

-Cobrador, què passa? Traïció, traïció!

Lavors, els altres passatgers també van alçar els ulls del diari, i les protestes es van transformar en una udol tempestuós:

-Però per aquí es a Civitavecchia!

-Què fa el conductor?

-S'ha tornat boig, lligueu-lo!

-Quin fàstic de servei públic!

-Són tres quarts i cinc de nou, i a les nou en punt he de ser al Tribunal –va cridar un advocat-. Si perdo el procés, demandaré la companyia.

El cobrador i el conductor intentaven rebutjar les queixes declarant que ells no en sabien res, que l'autobús ja no obeïa als comandaments i que no feia sinó el que li donava la gana.

Efectivament, en aquell moment l'autobús va sortir de la carretera i es va aturar a la vora d'un bosquet fresc i perfumat.

-Oh, ginesta, ginesta! – va exclamar una senyora tota delitosa.

-Bon moment per a pensar-hi, ara, en la ginesta! –va responejar l'advocat.

-Tant en fa –va declarar la senyora-, Faré tard al despatx, me'n clavarán quatre de fresques, però tant m'és...

I ja que hi som, me'n vull fer passar les ganes de collir ginesta. Almenys fa deu anys que no en cullo!

Va baixar de l'autobús, respirant a tot pulmó l'aire d'aquell estrany matí, i es va posar a fer un ram de ginesta.

Com que l'autobús no en volia res de marxar, l'un darrera l'altre els passatgers va baixar a estirar les cames o a fumar un cigarret, i mentrestant el seu mal humor es fonia com la neu al sol.

L'un agafava una margarita i se la posava al trau, l'altre descobria una maduixa encara verda i cridava:

-L'he trobada jo! Ara hi posaré la meva targeta i quan estigui madura la vindré a collir; i ai! si no la trobo.

Tal dit, tal fet; va treure una targeta de visita de la seva cartera, la va enfil·lar en un escuradents i va plantar l'escuradents al costat de la maduixa. A la targeta, s'hi llegia: Doctor Giulio Bollati.

Dos empleats del ministeri d'Educació van fer una pilota amb els diaris i van començar a jugar a futbol. I cada cop que tenia un xut, cridaven:

-A fregir espàrrecs!

En resum, no semblava la mateixa gent que uns moments abans volia linxar els empleats de l'autobús. Aquests, pel seu cantó, s'estaven repartint l'esmorzar de pa amb tomàquet i truita i feien un pícnic sobre l'herba.

-Compte! –va cridar de cop i volta l'advocat.

L'autobús amb una sacsejada, se n'anava tot sol, amb una marxa lleugera. Van tenir el temps just de saltar-hi a dins, i l'última va ser la senyora de la ginesta, que protestava:

-Ah no! No s'hi val! Amb prou feines començava a divertir-me.

-Quina hora és? –va preguntar algú.

-Ui, tardíssim, deu ser.

I tots es van mirar el rellotge. Sorpresa: els rellotges assenyalaven encara tres quarts i cinc de nou. És veu que durant tot el temps de l'excursió, les agulles no havien corregut. Havia estat un temps regalat, un petit extra, com quan es compra un paquet de sabó en pols i a dins hi ha una joguina.

-Però no pot ser! –deia, esbalaïda, la senyora de la ginesta mentre l'autobús s'encarrilava pel seu trajecte i tirava avall pel carrer Dandolo.

Tots es meravellaven. Però en el diari que tenien sota els ulls, a la capçalera, hi havia la data escrita ben clar: 21 de març. I tot és possible el primer dia de la primavera.

